

**2026 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO II DALIES UŽDUOTIES
KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

Pagrindinė sesija

Maksimalus įvertinimas – 60 taškų.

Vertintojas privalo vertinti tiksliai pagal pateiktą vertinimo instrukciją. Atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais, svarbu, kad atsakymas būtų teisingas. Skliaustuose () yra pateikti atsakymų sinonimai. Pasviruoju brūkšniu (/) atskirti galimi teisingi atsakymai.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
1 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
1.1.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Stebėjimo bokštai. • Grioviai. • Palisadai. • Akmeninės sienos / bokštai. • Fortai. • Pylimai. • Proskynos.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
1.2.	<i>Galimi atsakymai:</i> • <i>Būdas:</i> Prekyba. <i>Paaiškinimas:</i> Prekyba su kitomis tautomis buvo svarbi šalies ekonomikai, suteikė galimybę gauti įvairesnių prekių. • <i>Būdas:</i> Aprūpinimas kariais. <i>Paaiškinimas:</i> Romėnai vykdė ekspansinę politiką, todėl buvo reikalinga didelė kariuomenė. • <i>Būdas:</i> Diplomacija. <i>Paaiškinimas:</i> Romėnams buvo svarbu turėti sąjungininkų.	2	1 taškas už teisingai nurodytą būdą. 1 taškas už teisingai pateiktą įvardyto būdo paaiškinimą. Jei pateiktas paaiškinimas nesisieja su nurodytu būdu, skiriamas tik 1 taškas.
1.3.	• Romos imperijos galiai pabrėžti. / „Romos galios dominavimui kraštovaizdyje pabrėžti“. • Pabrėžti imperijos ribas. / „Susidaro įspūdis, kad čia imperija baigiasi“.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą. Cituoti nėra būtina, kandidatas atsakymą gali pateikti savais žodžiais.
1.4.	<i>Mūšis:</i> Teutoburgo. / Teutoburgo Miško. / Miško mūšis. <i>Skaičius žemėlapyje:</i> 1. <i>Reikšmė:</i> Pristabdyta Romos imperijos plėtra.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
1.5.	<i>a</i> – Antonino siena. <i>b</i> – Hadriano / Adriano siena. <i>c</i> – Germanijos siena. / Aukštutinės Germanijos ir	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	Retijos siena.		
1.6.	<i>Galimi atsakymai:</i> • <i>Šių laikų valstybė:</i> Jungtinė Karalystė. / Didžioji Britanija. / Anglija. / Škotija. <i>Pažymėta romėnišku skaičiumi:</i> III. • <i>Šių laikų valstybė:</i> Vokietija. <i>Pažymėta romėnišku skaičiumi:</i> IV.	1	Taškas skiriamas, kai pateikti abu teisingi atsakymai.
1.7.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Yra romėnų karinės architektūros raidos ir statybos pavyzdžiai. • Skatino gyvenviečių struktūros pokyčius. / Šiaurės vakarinės Romos imperijos dalies pakraščiuose romėnų kariniai įtvirtinimai buvo susieti su gyvenvietėmis, skatino jų plėtrą. • Skatino kultūrinius mainus tarp romėnų ir vietinių tautų. • Pakeitė kraštovaizdį.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
2.1.	<i>Visuomenės grupė:</i> Bajorai. / Kilmingieji. <i>Suteikta teisė:</i> Laisvai valdyti turtą. / Disponuoti žeme (parduoti, dovanoti, paveldėti ir pan.). <i>Esminė sąlyga:</i> Asmuo turėjo būti priėmęs katalikų tikėjimą. / Turėjo būti katalikas.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2.2.	• Bajorams suteikiamos laisvės ir imunitetai kaip Lenkijoje. • Bajorai įgyja daugiau savarankiškumo (pvz., teisę išvykti, kaupti turtus). <i>Luomai:</i> Dvasininkai, miestiečiai.	3	Po 1 tašką už pateiktus teisingus teiginius. 1 taškas už teisingai įvardytus du luomus.
2.3.	<i>Galimi atsakymai:</i> • Valstiečiai pamažu prarado dalį savo laisvių (nes bajorai įgijo daugiau valdžios jų atžvilgiu). • Privilegijos apribojo valdovo tiesioginę įtaką valstiečiams, o jų prievolės vis labiau priklausė nuo dvaro. • Privilegijos buvo pirmas žingsnis baudžiavos įsigalėjimo link. • Jogailos privilegija valstiečių padėties nepakeitė, tačiau sustiprino bajorų padėtį.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2.4.	<i>Dvaro padalinys:</i> Palivarkas.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
2.5.	<i>Galimi atsakymai:</i> - XVI a. antrojoje pusėje įvedus naują sistemą, atsirado palivarkinis ūkis, orientuotas į rinką. Tai šiame šaltinyje atsispindi, kaip „kunigaikščio palivarko arimai“. - Perėjimas nuo chaotiškų alodinių sklypų prie taisyklingų stačiakampių žemės sklypų. - Iliustracijose matyti, kad ankstesni netaisyklingi sklypai buvo perplanuoti į tvarkingus žemės rėžius. - Atsirado trilaukė žemės dirbimo sistema. - Suformuoti gatvinio tipo kaimai su tvarkingai išdėstytais žemės sklypais. - Atsirado rėžių sistema.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
2.6.	<i>Įgyvendinimo priemonės:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Sustiprintos baudžiavinės prievolės. - Senosios prievolės pakeistos lažu / činču. - Griežta valstiečių kontrolė. - Valstiečiai „pritvirtinti“ prie žemės. - Skrupulingai reglamentuojamas valstiečių gyvenimas. - Bajorai galėjo steigti palivarkus. - Bajorai galėjo plėtoti dvarinę ekonomiką. <i>Paaiškinimas:</i> Valakų reforma galutinai nubrėžė ribą tarp bajorų ir valstiečių / Valakų reforma galutinai įteisino baudžiavą.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
2.7.	<i>Stiprino LDK:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Bajorų luomas tapo atrama valdžiai ir kariuomenei. - Reforma padidino žemės ūkio produktyvumą ir valstybės pajamas. <i>Didino socialinę nelygybę LDK:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Valstiečiai tapo priklausomi. - Baudžiava apribojo valstiečių teises.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
3.1.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Ginant savo kraštą, jaučiamas moralinis pranašumas. / „Moraliskai mes daug aukščiau stovime negu bolševikai“. - Drąsa.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	- Pasiryžimas. - Visuomenės pagalba.		
3.2.	<i>Galimi atsakymai:</i> 1920 m. Vilnius buvo prarastas ir ilgą laiką nepriklausė Lietuvai (priklausė Lenkijai). - Generolas pabrėžia Vilniaus kaip prarastos sostinės svarbą. - Lietuva siekė atgauti Vilnių.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.3.	<i>Kovos būdas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Neginkluotoji kova. - Kova, pasitelkiant spaudą. - Pogrindinės spaudos leidyba. - Informacinė kova. <i>Paaiškinimas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> J. Žemaitis suprato, jog jėga laimėti prieš sovietus nepavyks, todėl skatino kitus pasipriešinimo būdus. - Siekė kovoti už žmonių sąmonę ir prieš sovietizaciją, o tai padaryti vien ginklu nebuvo įmanoma. - Siekė stabdyti gyventojų atribojimą nuo pasaulio žinių ir įvykių. - Siekė atmesti kaltinimus dėl tariamų nusikaltimų („banditizmo“).	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3.4.	<i>Paaiškinimas:</i> J. Žemaitis-Vytautas teigė, kad sovietai į Lietuvą įsiveržė neteisėtai. <i>Pabrėžė, nes:</i> sovietai teigė, jog partizanai vykdo nusikaltimus.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
3.5.	Humanizmas.	1	Taškas skiriamas, kai pateiktas teisingas atsakymas.
3.6.	<i>Gen. S. Žukauskas:</i> <i>Karas:</i> Nepriklausomybės karas. / Kovos dėl Lietuvos Nepriklausomybės. <i>Kovojo su:</i> bolševikais (Sovietų Rusija / Raudonąja armija / RA), bermontininkais ir Lenkijos kariniais junginiais (Lenkija). <i>Karo reikšmė Lietuvai:</i> <i>Galimi atsakymai:</i>	7	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	• Įtvirtinta / apginta Lietuvos nepriklausomybė. • Įtvirtintos Lietuvos valstybės sienos. • Sudarytos sąlygos įgyvendinti Vasario 16-osios Akto idėjas. <i>Gen. J. Žemaitis-Vytautas:</i> <i>Karas:</i> Partizanų karas. / Partizaninis karas. / Laisvės kovos. / Ginkluotoji rezistencija. <i>Kovojo su:</i> SSRS (sovietais). <i>Karo reikšmė Lietuvai:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Įrodė, kad Lietuva ne savo noru tapo SSRS dalimi. • Buvo pristabdyta sovietizacija. • Partizanų kova įkvėpė tolesnį pasipriešinimą sovietams / okupantams. • Ugdė tautinę savimonę. <i>Palyginimas:</i> Per Nepriklausomybės karą dažniausiai buvo kovojama atviruose mūšiuose / vyko manevrinis karas, o partizanų kare naudota partizaninė taktika: vengta stoti į atvirus mūšius, vykdytos pasalos, įsirenginės slėptuvės, leista pagrindinė spauda.		
4 struktūrinis klausimas (15 taškų)			
4.1.	<i>Dž. M. Keinso šalininkų pažiūros:</i> • Pasisakė už didelius atlyginimus. • Pasisakė už visišką užimtumą ir visuotinės gerovės valstybę. • Teigė, kad paklausos didinimas yra geriausias būdas įveikti ekonomikos krizes. <i>Neoliberalų pažiūros:</i> • Teigė, jog aukso amžiaus ekonomika ir politika trukdo kontroliuoti infliaciją ir siekti išlaidų mažinimo, kas leistų didinti pelną. • Pasisakė už stiprų kapitalizmą. • Pasisakė už plačią laisvąją rinką. <i>Esminis skirtumas:</i> Dž. M. Keinso šalininkai pasisakė už didesnę valdžios vaidmenį ekonomikoje, o neoliberalai teigė, jog valdžia į ekonomiką turi kištis tik minimaliai.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
4.2.	<i>Terminas:</i> Tečerizmas. <i>Teigiamas bruožas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> • Sumažinti mokesčiai. • Sustiprinta laisvoji rinka.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	- Nesuvaryžytas privatus verslas. - Vykdyta privatizacija leido padidinti valstybės pajamas. - Pertvarkytos nepelningai dirbusios įmonės. - Sustiprinta konkurencija. <i>Neigiamas bruožas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Suvaržytos (uždusintos) profsąjungos. - Valstybės išdas buvo papildytas neilgam. M. Tečer valdymo pradžioje valstybę ištiko ekonominis nuosmukis.		
4.3.	<i>Gerovės valstybė:</i> Valstybės modelis (sistema), kai svarbi pusiausvyra tarp ekonominio efektyvumo ir socialinio teisingumo. / Valstybės modelis, kai šalies valdžia aktyviai rūpinasi ne tik ekonominiu, bet ir socialiniu gyvenimu. <i>Teigiamas bruožas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Panaikino kai kuriuos iš slogiausių ankstyvosios industrinės visuomenės bruožų. - Sumažėjo materialinis nepriteklis. - Pranyko nesaugumo jausmas. - Visuotinai pripažinta, kad niekas neturi badauti. / Visi turi teisę į pastogę. / Turi teisę į sveikatos apsaugą. <i>Neigiamas bruožas:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Negalėjo radikalai pakeisti žmogaus būvio. - Nelikvidavo skurdo. / Išliko skurdas. - Žmonės netapo laimingesni. - Padidėjo narkomanijos / nusikalstamumo lygis. - Neišnyko ligų ir senatvės sukelti sunkumai.	3	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
4.4.	<i>Galimi atsakymai:</i> - Aukštas gyvenimo lygis ir palyginti nedidelis pajamų atotrūkis. - Mažas nedarbas. - Pažangi socialinės apsaugos sistema, finansuojama iš progresinių mokesčių. - Dosnios pensijos / sveikatos draudimas / apmokamos tėvystės atostogos. - Būsto pašalpos pensininkams ir šeimoms, auginančioms mažus vaikus. - Gerokai padidintos vaiko pašalpos.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	Valstybės subsidijuojama visuotinė vaikų priežiūra.		
4.5.	<i>Poveikis ekonomikai:</i> Padidėjo valstybės išlaidos. <i>Poveikis socialinei aplinkai:</i> <i>Galimi atsakymai:</i> - Įvairios socialinės grupės gaudavo išmokas / aprūpinimą. - Pagerintos sąlygos, turintiesiems vaikų.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą.
4.6.	<i>Dž. M. Keinso šalininkų siūlytos reformos atsispindi C šaltinyje / D šaltinyje (užtenka vieno).</i> <i>Pagrindimas:</i> Šaltinyje kalbama apie didesnę valstybės dalyvavimą, reguliuojant ekonomiką, gerovės valstybės kūrimą. <i>Neoliberalų siūlytos reformos atsispindi B šaltinyje.</i> <i>Pagrindimas:</i> B šaltinyje rašoma apie M. Tečer valdymo laikotarpį, o ji buvo ekonominio neoliberalizmo šalininkė.	2	Po 1 tašką už teisingą atsakymą. Taškas nėra skiriamas, jei nurodomas tik šaltinio pavadinimas, bet nėra pagrindimo. 1 taškas skiriamas jei nurodomi abu teisingi šaltiniai atitinkantys abu autorius.